

Obsah

Slovo úvodem	3
1. Předmět a úkoly vývojové psychologie	5
2. Vymezení pojmu vývoj a pojmů souvisejících	5
2.1. Základní vývojové procesy	6
2.2. Vývojové charakteristiky psychiky	7
3. Prenatální období a rané dětství	9
4. Kojenecké období	10
5. Batolecí a předškolní období	11
6. Vývojová specifika předškolního věku	16
6.1 Vývoj v předškolním období	17
6.2. Senzitivní období ve vývoji	17
6.3. Vývoj základních schopností a dovedností	18
6.4. Vývoj kognitivních procesů	21
6.5. Sociální vývoj a socializace předškoláků	24
6.6. Rozvoj dětské identity	28
6.7. Emoční vývoj	31
6.8. Předškolní věk z hlediska známých periodizací	33
7. Školní zralost	38
7.1. Vymezení pojmu školní zralost	39
7.2. Rozvoj předpokladů pro školní práci	40
7.3. Znamky školní zralosti	41
7.4. Nezralost a nepřipravenost na školu	45
7.5. Posuzování předpokladů pro vstup do školy	49
8. Emoční vývoj	56
8.1. Vymezení pojmu emoce a pojmů souvisejících	57
8.2. Funkce emocí v našem životě	58
8.3. Vývoj emočních projevů jedince a jejich socializace	60
8.4. Sociální aspekty emočního vývoje	61
8.4.1 Význam citových vazeb v rodině ve vývoji jedince	61
8.5. Stimulace emocionálního a sociálního vývoje dětí v mateřské škole	65
9. Období mladšího školního věku	68
9.1. Věkové vymezení vývojové etapy	69
9.2. Vývojové poruchy učení a chování	69
9.3. Sociální role mladšího školáka	69
10. Psychologické zvláštnosti dospívání	70
10.1. Vybrané teoretické přístupy k období dospívání	70
10.2. Dospívání jako stadium transitní	72
10.3. Vývoj osobnosti dospívajícího	73
10.4. Vývoj základních schopností, dovedností a zájmů v dospívání	74
10.5. Kognitivní vývoj v průběhu dospívání	74
10.6. Citový vývoj dospívajících	76
10.7. Vývoj motivačních procesů v dospívání	77
10.8. Mravní vývoj v dospívání	78
11. Socializace a výchova v období dospívání	79
11.1. Vymezení základních pojmů pro dospívání	79
11.2. Stadium prepuberty a výchova	80
11.2.1. Dítě, škola a rodina	81
11.3. Význam učení v dospívání	83
11.4. Pubertální výchova	84

11.5. Nebezpečí drogové závislosti	85
11.6. Hazardní a počítačové hry	86
11.7. Výchova v adolescenci	86
12. Prostředí a subkultura ve vztahu k pravicovému extrémismu	88
12.1. Prostředí a subkultura jako metafory sociálního klimatu	89
12.2. Subkulturní prostředí a skupiny, prostorový aspekt	90
12.3. Sociální znevýhodnění a pravicový extremismus	93
13. Psychický vývoj v dospělosti	96
13.1. Raná dospělost preakmé	96
13.2. Střední dospělost akmé	97
13.3. Pozdní dospělost postakmé	100
14. Vývoj jako utváření osobnostní identity	101
14.1. Vývoj osobnostní identity	101
14.1.1. Identita jako stejnost shoda	102
14.1.2. Identita jako odlišení (diferencovanost)	102
15. Projevy psychické zátěže v dospělosti a stáří	103
15.1. Psychosomatické poruchy	104
15.2. Charakteristika projevů vyhoření	104
15.3. Problém mobbingu	105
15.4. Mobbing na pracovišti	106
15.5. Fyzické a psychické důsledky mobbingu	107
15.6. Sebeuposouzení projevů náchylnosti ke stresu	108
15.7. Strategie překonávání stresu v pracovní oblasti	109
15.8. Stručné shrnutí protistresových možností	110
16. Stáří	111
16.1. Zvláštnosti stárnutí a stáří	111
16.2. Životní styl ve stáří, terapeutické aktivity a sociální služby	114
16.3. Práva seniorů v zařízeních sociálních služeb	117
16.4. Výživa a režim seniorů	117
16.5. Období umírání, smrt	119
17. Význam učení a kultivace osobnosti	121
17.1. Učení jako formativní činitel	121
17.2. Učení a přístupy k učení	121
17.3. Komplexní učení	122
18. Emocionální aspekty výchovy	123
18.1. Vnímavost k emocím jiných lidí	124
18.2. Umění mezilidských vztahů	125
18.3. Možnosti rozvoje emočních dovedností v průběhu ontogeneze	127
19. Přílohy	130
19.1. Metoda zjišťování kvality vzájemných sociálních vztahů osobnosti	130
19.2. Metoda zjišťování předeva sociálních vztahů edukanta klienta	131
19.3. Možnosti kompenzace sociální úzkostlivosti	132
19.4. Strategie osobnostního rozvoje	135
19.5. Soubor protistresových námětů	136
19.6. Desatero zdravého životního stylu	137
19.7. Dotazník osobnostní jistoty	137
19.8. Dotazník dispozice ke stresu	138
19.9. Návod k sebeinstrukci	139
19.10. Zjišťování referenčního rámce Ega „Koláč“	139
Literatura	140